

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 583/2018-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. decembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Slovenská správcovská a reštrukturalizačná, k. s., Horná 23, Banská Bystrica, správkyne konkurznej podstaty úpadcu SLOVAKIA STEEL MILLS, a. s. v konkurze, Priemyselná 720, Strážske, právne zastúpenej Advokátskou kanceláriou Michal Polák – advocati s. r. o., Panenská 24, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Michal Polák, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Cob 110/2018 z 29. júna 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Slovenská správcovská a reštrukturalizačná, k. s.,
o d m i e t a pre nedostatok právomocí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. októbra 2018 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Slovenská správcovská a reštrukturalizačná, k. s. (ďalej aj „sťažovateľka“ alebo „žalobkyňa“), správkyne konkurznej podstaty úpadcu SLOVAKIA STEEL MILLS, a. s. v konkurze (ďalej len „úpadca“), ktorou namietala porušenie základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Cob 110/2018 z 29. júna 2018 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa svojou žalobou na Okresnom súde Košice I (ďalej len „okresný súd“) proti spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „žalovaná v 1. rade“), a proti spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „žalovaná v 2. rade“ alebo spolu aj „žalované“), domáhala: 1. určenia, že kúpna zmluva z 18. februára 2013 v znení jej dodatkov č. 1 až 4 uzavretá medzi úpadcom (predávajúcim) a žalovanou v 1. rade (kupujúcou) o predaji hnutel'ných vecí vyšpecifikovaných v prílohe č. 1 tejto zmluvy za kúpnu cenu 10 244 235,55 € bez dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) je proti veriteľom úpadcu právne neúčinná, 2. uloženia povinnosti žalovaným tieto hnutel'né veci vydať v prospech všeobecnej podstaty úpadcu, 3. určenia, že kúpna zmluva z 21. júna 2013 v znení jej dodatku č. 1 uzavretá medzi úpadcom (predávajúcim) a žalovanou v 1. rade (kupujúcou) o predaji tam označených nehnuteľností za kúpnu cenu 2 632 035,08 € bez DPH (ďalej spolu s kúpnu zmluvou z 18. februára 2013 len „kúpne zmluvy“) je proti veriteľom úpadcu neúčinná, 4. uloženia povinnosti žalovanej v 2. rade tieto nehnuteľnosti vydať v prospech všeobecnej podstaty úpadcu, 5. určenia, že nájomná zmluva z 25. júna 2013 uzavretá medzi úpadcom (nájomcom) a žalovanou v 1. rade

(prenajímateľkou) o nájme tam označených nehnuteľných a hnutel'ných vecí (ďalej len „nájomná zmluva“) je proti veriteľom úpadcu právne neúčinná, 6. uloženia povinnosti žalovanej v 1. rade zaplatiť peňažnú náhradu v sume už úpadcom na jej základe zaplateného nájomného v prospech všeobecnej podstaty úpadcu a napokon 7. uloženia povinnosti žalovaným spoločne a nerozdielne nahradiť žalobkyni trovy tohto súdneho konania. V právnej veci žaloby sa konanie viedlo na okresnom súde pod sp. zn. 30 Cb 90/2015.

3. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 30 Cb 90/2015 z 25. októbra 2017 v spojení s jeho opravným uznesením sp. zn. 30 Cb 90/2015 z 11. mája 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu v celom rozsahu zamietol a žalovaným priznal proti žalobkyni (sťažovateľke) nárok na náhradu trov konania.

4. Sťažovateľka proti rozsudku okresného súdu podala riadne a včas odvolanie – riadny opravný prostriedok, na základe ktorého bol rozsudkom krajského súdu rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdený a súčasne bol žalovaným proti žalobkyni (sťažovateľke) priznaný nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Rozsudok okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu nadobudol právoplatnosť 4. augusta 2018.

5. Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla:

«... Sťažovateľ má za to, že Napádané rozhodnutie je výsledkom nesprávneho právneho posúdenia veci, ústiaceho až do popretia účelu ako aj významu rozhodujúcej právnej normy. Za rozhodujúcu právnu otázku v predmetnej veci možno považovať otázku súvisiacu s aplikáciou ust. § 57 a nasl. zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj len ako „ZKR“), či všeobecnú požiadavku na účinnosť odporovaného právneho úkonu je potrebné vnímať (a) ako požiadavku na účinnosť právneho úkonu v čase vyhlásenia meritórneho rozhodnutia súdu, alebo (b) ako požiadavku, aby odporovaný právny úkon nadobudol účinnosť (bol aspoň po nejakú dobu od svojho vykonania účinný), a preto vyvoláva alebo aspoň po nejakú dobu vyvolával určité právne účinky, pričom následná neúčinnosť právneho úkonu v čase vyhlásenia meritórneho rozhodnutia súdu neznamená nemožnosť domáhať sa odporovateľnosti právneho úkonu...»

... Odvolací súd v Napádanom rozhodnutí nesprávne interpretoval právne normy definujúce zákonné podmienky odporovateľnosti právnych úkonov, keď uzavrel, že následná neúčinnosť Nájomnej zmluvy v čase vyhlásenia Rozsudku je prekážkou úspešného odporovania tomuto právnemu úkonu.

... Z normatívneho textu a Sťažovateľovi známej právnej doktríny a právnej praxe nepochybne plynie, že neúčinnosť zmluvy deklarovaná súdnym rozhodnutím v odporovacom spore je neúčinnosťou relatívnou a nepriamou, pôsobiacou od počiatku (*ex tunc*). Naproti tomu neúčinnosť zmluvy, ku ktorej dochádza v dôsledku výpovede, je neúčinnosťou absolútnou a priamou, pôsobiacou od okamihu uplynutia výpovednej lehoty (*ex nunc*). Akékoľvek plnenie, ktoré si počas trvania záväzkového vzťahu zmluvné strany vypovedanej zmluvy poskytli, sa nepovažuje za bezdôvodné obohatenie, ust. § 457 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov sa preto nepoužije.

... Určenie neúčinnosti v odporovacom konaní prioritizuje oprávnenie konkurzných veriteľov uspokojiť sa z ušlého majetku úpadcu pred záujmom tretej osoby profitovať z majetkového prospechu získaného odporovateľným (odporovaným) právnym úkonom. Všeobecnú požiadavku na účinnosť odporovaného právneho úkonu, ktorú možno nájsť v odbornej literatúre, nemožno podľa názoru Sťažovateľa s prihliadnutím na účel objektívneho odporového práva v konkurze, ktorým je kvalifikovaná majetková saturácia konkurzných veriteľov spočívajúca v reštitúcii pôvodných zodpovednostných vzťahov týchto veriteľov a úpadcu v prípadoch, keď sú tieto vzťahy modifikované právom reprobovaným konaním dlžníka (úpadcu) ukracujúcim možnosť konkurzných veriteľov byť uspokojení z majetku dlžníka, vnímať ako požiadavku na účinnosť právneho úkonu v čase vyhlásenia meritórneho rozhodnutia súdu, ale ako požiadavku, aby odporovaný právny úkon nadobudol účinnosť (bol aspoň po nejakú dobu od svojho vykonania účinný), a preto vyvolal určité právne účinky. Opačný (v Rozsudku a Potvrdzujúcom rozsudku prezentovaný) záver by znamenal popretie zmyslu relatívnej neúčinnosti, keďže hoci by bol právny úkon po určitú dobu účinný (napríklad tiež v prípade právnych úkonov uzavretých na určitú dobu) a na jeho základe by z majetku úpadcu ušiel majetok inak použiteľný na uspokojenie konkurzných veriteľov, nebolo by možné zjednať (za naplnenia ostatných predpokladov odporovateľnosti) nápravu prostredníctvom justifikácie subjektívneho a objektívneho odporového práva. Tento záver podporuje aj Sťažovateľovi známa súdna prax¹...

... Ak by aj Odvolací súd vychádzal z pravidla vyjadreného v ust. § 387 ods. 2 CSP, aj pri potvrdzovaní rozhodnutia súdu prvej inštanície sa odvolací súd totiž podľa ustálenej judikatúry⁵ ako aj názorov procesualistickej doktríny⁶ nevyhnutne musí vysporiadať so všetkými právnymi a skutkovými námietkami strany sporu vyjadrenými v odvolaní, ktoré je z hľadiska samotnej podstaty prejednávanej veci možné považovať za rozhodujúce⁷ alebo inak povedané tie, ktoré by za predpokladu ich validity bez ďalšieho samé o sebe alebo v spojení s inými dôvodmi spôsobili alebo aspoň mohli spôsobiť úspech odvolateľa v spore. Odvolací súd sa vôbec nezaoberal ani čiastočným zdôvodnením objasňujúcim Sťažovateľovi, prečo považuje právne posúdenie veci súdom prvej inštanície za správne a ani tým, že Rozsudok je argumentačne nedôsledný a nepresvedčivý, popierajúci zmysel a význam aplikovaných noriem.

... Sťažovateľ vidí pochybenie Odvolacieho súdu v tom, že Odvolací súd sa v Napádanom rozhodnutí vôbec nevyporiadal s ťažiskovými argumentmi Sťažovateľa, ktoré uviedol v odvolaní voči Rozsudku.

... Z odôvodnenia Napádaného rozhodnutia (ani z odôvodnenia Rozsudku) predovšetkým nie je zrejmé, akou úvahou sa súd spravoval pri formulovaní záveru o nemožnosti odporovať Nájomnej zmluve z dôvodu jej neúčinnosti v dôsledku výpovede⁸.

... Nemenej závažné je, že odôvodnenie Napádaného rozhodnutia sa nezaoberala tvrdením Sťažovateľa, že súd prvej inštanície dospel na základe vykonaných dôkazov, ktorými sú najmä Odporované právne úkony a Znalecký posudok č. 12/2017 vypracovaný znaleckou organizáciou [REDACTED] predložený do Súdneho konania Sťažovateľom (ďalej aj len ako „Znalecký posudok“), k nesprávnemu skutkovému zisteniu, že Odporovanými právnymi úkonmi nedošlo k ukráteniu uspokojenia veriteľov Úpadcu, hoci v dôsledku uzavretia Odporovaných právnych úkonov bol ostatný majetok Úpadcu, tvorený predovšetkým technologickým zariadením, znehodnotený do takej miery, že uspokojenie veriteľov Úpadcu zo speňazenia tohto majetku bude nevyhnutne podstatnou mierou znížené a veritelia Úpadcu ukrátení (z obsahu Znaleckého posudku vyplynulo, že v dôsledku uzavretia Kúpnych zmlúv došlo ku dňu 14.07.2014 k zníženiu všeobecnej hodnoty technologického zariadenia predstavujúceho zostávajúcu podstatnú časť majetku podliehajúceho konkurzu Úpadcu o 25.235.000 EUR!)...»

6. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach zo dňa 29.06.2018, sp. zn. 2Cob/110/2018... porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 29.06.2018, sp. zn. 2Cob/110/2018... zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Košiciach je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v sume 390,48 EUR (slovom tristodevät'desiat euro a štyridsaťosem centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu, Advokátska kancelária Michal Polák- advocati s.r.o.“

II.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

III.

12. Ako to z obsahu sťažnosti vyplýva, sťažovateľka namieta porušenie základného práva vlastniť majetok a základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa dohovoru rozsudkom krajského súdu.

13. Sťažovateľka odôvodňuje porušenie označených základných práv podľa ústavy, ako aj práva podľa dohovoru nesprávnym právnym posúdením veci spočívajúcim v nesprávnej interpretácii a aplikácii ustanovení § 57 a nasl. zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v rozhodujúcom období, pokiaľ sa krajský súd bez ďalšieho stotožnil s tým nesprávnym právnym názorom okresného súdu, podľa ktorého pre zánik nájomnej zmluvy (ešte pred vyhlásením rozsudku okresného súdu, pozn.) dôsledkom výpovede správcu konkurznej podstaty úpadcu z 24. marca 2015 túto nie je možné považovať za právny úkon bez primeraného protiplnenia a ani za právny úkon veriteľov ukracujúci, pretože táto zmluva v čase vyhlásenia rozsudku okresného súdu 25. októbra 2017 už nebola právne účinná, t. j. odporovateľná.

14. Sťažovateľka ďalej v sťažnosti namieta, že krajský súd sa v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia nevysporiadal s jej ďalšími podľa jej názoru pre rozhodnutie o veci podstatnými odvolacími námietkami, a to najmä pokiaľ namietala, že okresný súd na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, keď uzavrel, že sťažovateľkou odporovanými právnymi úkonmi (kúpnymi zmluvami) nedošlo k ukráteniu uspokojenia pohľadávok veriteľov úpadcu.

IV.

15. Ústavný súd poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porovnaj I. ÚS 420/2016). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (porovnaj I. ÚS 22/03, II. ÚS 349/08, II. ÚS 421/2013, III. ÚS 152/03, IV. ÚS 177/05). Za situácie, ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

16. V zmysle § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. V zmysle § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

18. V prípade, ak sťažovateľka nesúhlasila s právnym posúdením veci krajským súdom, mala možnosť podať dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP, v ktorom je premietnutý princíp uvedený v čl. 2 ods. 2 CSP. Ide o princíp právnej istoty, ktorý je definovaný ako stav, v ktorom každý môže očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít (Najvyšší súd Slovenskej republiky, ústavný súd, Európsky súd pre ľudské práva, Súdny dvor Európskej únie). Zároveň len odvolací súd rozhoduje o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v § 421 ods. 1 CSP.

19. Takisto, pokiaľ sťažovateľka v sťažnosti namieta, že krajský súd sa v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia nevysporiadal s jej ďalšími podľa jej názoru pre rozhodnutie o veci podstatnými odvolacími námietkami, t. j. nedostatočné odôvodnenie rozsudku krajského súdu, mala možnosť podať dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP (pozri zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. decembra 2015 uverejnené Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky 1/2016 pod číslom R 2/2016 a aktuálne aj za účinnosti Civilného sporového poriadku).

20. Ústavou daná právomoc ústavného súdu mu neumožňuje nahrádzať rozhodovaciu činnosť (právomoc) všeobecných súdov, ak je táto založená zákonom alebo na základe zákona, t. j. v danom prípade na základe uplatnenia postupu podľa § 420 písm. f), resp. § 421 ods. 1 CSP. Ústavný súd môže založiť svoju právomoc na konanie až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si sťažovateľka ako účastník konania zvolila medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých

sťažovateľke dostupných a účinných prostriedkov nápravy. Aj podľa stabilnej judikatúry ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľka mohla domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a Občianskym súdnym poriadkom (počnúc od 1. júla 2016 Civilným sporovým poriadkom) ustanovenými procesnými úkonmi (I. ÚS 161/02, I. ÚS 79/07).

21. Z uvedených dôvodov preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľky odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

22. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2018